

ÖZET

POA BULBOSA L., BROMUS TECTORUM L., POTENTILLA RECTA L., CARDUUS NUTANS L., RUMEX ACETOSELLA L. VE HYPERICUM PERFORATUM L. TÜRLERİNİN İSTİLA BAŞARISINI ETKİLEYEN BAZI FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ

Birsen KARAKUŞ

Yüksek Lisans Tezi, Biyoloji Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Özkan EREN

2015, 63 sayfa

Ülkemizde ve dünyada istilacı bitkilerin önemli ölçüde tarımda ürün kayıplarına neden olduğu bilinmektedir. İstilacı bitkilerin neden olduğu verim kaybı ve onlarla mücadele etmek için kullanılan bitki koruma ürünleri kaynaklı ekonomik kayıplar çok ciddi boyutlardadır. İstilacı bitkilerin ekonomi ve ekosistemler üzerine olumsuz etkileri nedeniyle bu bitkiler üzerine çok sayıda çalışma yapılmaktadır. Bu araştırmalar çoğunlukla yabancı otların istila potansiyellerinin belirlenmesi, istila başarılarının altında yatan mekanizmaların ve alternatif kontrol yöntemlerinin belirlenmesi üzerine yoğunlaşmıştır. Bu süreçlerin anlaşılması bazı bitkilerin istila kapasitelerinin önceden tahmin edilmesine ve onlara karşı tarım alanlarında ve meralarda daha etkili kontrol stratejilerinin geliştirilmesine yardımcı olabilir.

Bu nedenle bu çalışmada anavatanı ülkemiz olan 6 istilacı bitki türünün (*Poa bulbosa*, *Bromus tectorum*, *Potentilla recta*, *Carduus nutans*, *Rumex acetosella* ve *Hypericum perforatum*) çok yıllık otlaklardaki istila başarıları ve fenotipik varyasyonları Türkiye de çalışılmış, elde edilen bulgular bu türlerin egzotik olduğu Montana'dan (USA) elde edilen başka bir çalışmanın bulgularıyla karşılaştırılmıştır. Sonuçlarımız her türün birbirinden bağımsız istila başarısına sahip olduklarını göstermiştir. Başarılı istilacılarından *B. tectorum* Montana'da daha fazla biyomas ve tohum üretirken, *H. perforatum* ve *P. recta* anavatanı olan Türkiye'de daha yüksek gelişim göstermiştir. *Carduus nutans* her iki ülkede benzer bolluk gösterse de Montana'da daha yüksek biyomas ve daha fazla canlı tohum ürettiği tespit edilmiştir. *Poa bulbosa* iki ülkede biyomas da herhangi bir farklılık göstermese de Montana'da daha fazla tohum ürettiği, *Rumex acetocella*'nın ise istila başarısında iki bölge de herhangi bir farklılık göstermediği saptanmıştır.

Anahtar sözcükler: İstila biyolojisi, istilacı bitkiler, ruderailler, otlaklar